

กรณีแท้ง

บุญวัฒนา ศรีณพงษ์

เมื่อถึงวัยเจริญพันธุ์ทั้งเพศชายและเพศหญิงก็จะสร้างเซลล์สืบพันธุ์ โดยที่เพศชายจะสร้างเซลล์สืบพันธุ์ที่เรียกว่า อสุจิ จากอวัยวะและปล่อยออกนอกร่างกายทางองคชาตส่วนเพศหญิงจะสร้างเซลล์สืบพันธุ์เรียกว่า ไข่ จากรังไข่ประมาณ 2 สัปดาห์หลังจากการมีประเดือนไข่ก็จะสุกแล้วตกเข้าสู่ปีกมดลูกเพื่อรอการผสมจากอสุจิที่เข้ามาทางช่องคลอด อสุจิเหล่านี้จะเคลื่อนตัวเข้าสู่มดลูกและปีกมดลูกด้วยความเร็ว 1.5-3 มิลลิเมตรต่อวินาที เมื่ออสุจิพบไข่ก็จะล้อมรอบไข่และจะมีอสุจิเพียงตัวเดียวเท่านั้นที่สามารถทำให้ไข่เกิดการปฏิสนธิได้ ไข่ที่ปฏิสนธิแล้วจะเรียกว่า ไซโกต ซึ่งจะเจริญเป็นตัวอ่อนต่อไป ตัวอ่อนนี้จะเจริญอยู่ในครรภ์มารดาจนครบ 40 สัปดาห์ก็จะคลอดออกมาเป็นทารก แต่ถ้าตัวอ่อนถูกทำให้คลอดมาก่อนที่ครรภ์จะมีอายุครบ 20 สัปดาห์เรียกว่า การแท้ง

การแท้งอาจหมายถึงการสิ้นสุดของการตั้งครรภ์ก่อนที่ทารกจะคลอดออกมาและสามารถมีชีวิตอยู่ได้ เคยมีการกำหนดว่าถ้าทารกที่คลอดออกมามีน้ำหนักต่ำกว่า 500 กรัมก็ให้ถือว่าเป็นการแท้งถ้าทารกมีน้ำหนักมากกว่า 500 กรัมให้ถือว่าเป็นการคลอดก่อนกำหนด อย่างไรก็ตามเคยมีรายงานว่าแพทย์ได้เคยดูแลทารกที่มีน้ำหนักเพียง 397 กรัมให้มีชีวิตอยู่รอดได้

สาเหตุแห่งการแท้ง แบ่งได้เป็น 2 สาเหตุใหญ่ๆ คือ การแท้งโดยไม่ตั้งใจ และการแท้งโดยตั้งใจ

เมื่อตรวจปัสสาวะแล้วพบว่าเกิดการตั้งครรภ์ขึ้นและเมื่อการตั้งครรภ์ดำเนินมาถึงระยะหนึ่งก็อาจเกิดการแท้งได้ ระยะ 3 เดือนแรกของการตั้งครรภ์เป็นระยะที่ง่ายต่อการแท้ง ความผิดปกติของไข่หรืออสุจิ หรือของทั้งไข่และอสุจิเป็นสาเหตุที่พบบ่อยที่สุดของการแท้งถึงแม้ว่าตัวอ่อนที่ได้จากการปฏิสนธิแข็งแรงดี แต่ถ้การฝังตัวของตัวอ่อนที่มดลูกไม่ดีพอ โอกาสของการแท้งก็จะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นธรรมชาติที่ธรรมชาติจะคัดเลือกแต่สิ่งที่ดีที่สุดไว้ นอกจากนี้สาเหตุเกี่ยวกับลูกแล้วก็ยังมีสาเหตุมาจากตัวแม่อีกด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความผิดปกติจากมดลูก เช่น มะเร็งในมดลูก เนื้องอกในมดลูก การมีพังผืดในมดลูกมากเกินไปทำให้มดลูกไม่สามารถขยายตัวได้ตามขนาดของตัวอ่อน ปากมดลูกปิดไม่สนิท การได้รับวิตามินบางอย่าง เช่น วิตามินซีในปริมาณมากเกินไปก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการแท้ง สภาพจิตใจและร่างกายของแม่ ในขณะที่ตั้งครรภ์ อุบัติเหตุต่างๆ ระบบเลือด และสารต่างๆ ที่แม่ได้รับซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจเป็นสาเหตุของการแท้งได้ แต่ในบางคนก็อาจเกิดการแท้งขึ้นได้บ่อยๆ โดยไม่ทราบสาเหตุ การแท้งในลักษณะที่กล่าวมานี้เป็นการแท้งโดยมิได้ตั้งใจ

อาการแท้งโดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการแท้งคุกคามซึ่งเป็นระยะเริ่มแรก ถ้าได้รับการช่วยเหลือทันทั่วทั้งการแท้งคุกคามก็อาจจะหยุดแล้วการตั้งครรภ์ก็จะดำเนินต่อไปได้ แต่ถ้ายังคงมีการแท้งคุกคามปรากฏอยู่ ก็จะมีการแท้งที่มีอายุขัยยังได้ตามมา อาการแท้งคุกคามปรากฏให้เห็นโดยมีการตกเลือดอาจจะเป็นเพียง 2-3 หยด และอาจจะมีการปวดท้องร่วมด้วยหรือไม่ก็ได้ดังนั้นในขณะที่ตั้งครรภ์ควรระวังสังเกตการตกเลือดไว้เสมอเพราะอาจจะแสดงอาการแท้งคุกคามก็ได้หญิงที่มีครรภ์ไม่ควรนอนใจในเรื่องนี้ เมื่อการแท้งคุกคามแปรเปลี่ยนไปเป็นการแท้งที่มีอายุขัยยังได้จึงทำให้เกิดการแท้ง ถ้าการแท้งนั้นมดลูกขับสิ่งที่เป็นผลจากการปฏิสนธิออกมาหมด มดลูกก็จะหดตัว เลือดหยุดไหล อาการปวดท้องก็จะค่อยๆ หายไป ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า การแท้งครบ แต่ถ้ามดลูกขับสิ่งที่เป็นผลจากการปฏิสนธิออกไม่หมด มดลูกก็จะพยายามขับออกจนหมด ลักษณะเช่นนี้เรียกว่า การแท้งไม่ครบ ซึ่งจะมีผลทำให้เลือดไหลมาก มดลูกหดตัวไม่ได้จึงมีอาการปวดท้อง ในบางรายที่เด็กตายในครรภ์แล้วมดลูกมิได้ขับออกมาทันทีสิ่งต่างๆ ยังคงค้างอยู่มีผลทำให้เลือดไหลออกมาทีละน้อยลักษณะเช่นนี้เรียกว่า การแท้งค้าง ซึ่งการแท้งแต่ละชนิดนี้แพทย์จะให้การรักษาแตกต่างกันไป

การทำแท้งโดยตั้งใจ แบ่งออกได้เป็น 2 พวก คือ การทำแท้งโดยถูกกฎหมาย และการทำแท้งโดยการลักลอบ

แม้ว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายการทำแท้งอย่างเสรี แต่การทำแท้งอาจทำได้โดยไม่ผิดกฎหมายในกรณีดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากสุขภาพของหญิงมีครรภ์ คือสุขภาพของหญิงนั้นไม่อยู่ในสภาวะที่จะมีบุตรได้ หรือการมีบุตรอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพจนถึงแก่ชีวิต

2. เนื่องจากการถูกระงับการตั้งครรภ์โดยการขู่เข็ญ ล่อลวง มอมเมา หรือด้วยประการอื่นใดอันเป็นเหตุให้หญิงนั้นไม่อยู่ในสภาวะที่จะขัดขืนได้

การทำแท้งสองกรณีนี้จะต้องเป็นการกระทำของแพทย์เท่านั้น การทำแท้งโดยแพทย์นั้นมิใช่ว่าจะทำได้โดยผลการ ตัดคดีจิตใจของแพทย์จะต้องมีแพทย์ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันพิจารณาว่าสมควรทำหรือไม่และควรจะใช้วิธีใด เหตุผลแห่งการตัดสินใจนี้อาจเป็นเรื่องสุขภาพของแม่ เช่น แม่เป็นหัตถ์เยอรมันในขณะที่ครรภ์มีอายุต่ำกว่า 12 สัปดาห์ แม่เป็นโรคปัญญาเสื่อม โรคจิต แม่ได้รับรังสีหรือสารเคมีบางอย่างที่มีผลต่อทารกและโรคอื่นๆ นอกจากนี้การถูกระงับการตั้งครรภ์เมื่อได้แจ้งความไว้เป็นหลักฐานแล้วแพทย์ก็จะใช้เป็นเหตุผลในการพิจารณาด้วย

ในการเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งนั้นแพทย์จะใช้อายุของการตั้งครรภ์เป็นตัวกำหนด ถ้าอายุการตั้งครรภ์น้อยกว่า 12 สัปดาห์แพทย์มักจะใช้วิธีขูดมดลูกและอาจใช้ยาบีบมดลูกร่วมด้วย หรือจะใช้เครื่องดูดซึ่งทำได้ผลดีแน่นอนทั้ง 2 วิธี และเกิดความรวดเร็วนอกจากนี้ยังมีอีก 2 วิธีคือ การใช้ยาเหน็บช่องคลอดซึ่งไม่ค่อยนิยมใช้นัก และการถ่างปากมดลูกทิ้งไว้เพื่อให้แท้งเองหรือต้องขูดมดลูกซ้ำอีก แต่ถ้าอายุการตั้งครรภ์เกิน 12 สัปดาห์แล้ววิธีทำจะยุ่งยากกว่ากรณีแรกคือจะต้องฉีดยาแก๊สที่มีความเข้มข้นร้อยละ 20 ผ่านหน้าท้องเข้าไป หรืออาจใช้ยาฉีดเข้าเส้นซ้ำๆ เพื่อให้เข้าไปอยู่ในโพรงมดลูกวิธีนี้อาจมีอาการแทรกซ้อนต่างๆ เกิดขึ้นหรือการผ่าหน้าท้องเพื่อเอาเด็กออกวิธีนี้เป็นวิธีค่อนข้างยุ่งยากจึงไม่ค่อยนิยมมากนัก อย่างไรก็ตามก็ตีหลักในการทำแท้งไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็คือขยายปากมดลูก ทำให้ถุงน้ำคร่ำแตก และทำให้มดลูกบีบตัวไล่เด็กออกมา

การทำแท้งโดยการลักลอบมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปีคาดว่าประมาณปีละ 5 หมื่นถึง 2 แสนราย แม้ว่าในความเป็นจริงไม่อาจทราบได้แน่ชัดว่าหญิงที่ลักลอบทำแท้งมีจำนวนเท่าใด แต่จากการศึกษาจำนวนของผู้ที่ได้รับเคราะห์กรรมจากการทำแท้งที่มาขอรับการรักษาในโรงพยาบาลนั้นพบว่า มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งประมาณร้อยละ 70 ที่ลักลอบทำแท้งพบว่า จะเกิดโรคแทรกซ้อนจนต้องมารักษาในโรงพยาบาลต่อ ในกรุงเทพมหานครมีการลักลอบทำแท้งมากกว่าต่างจังหวัด หญิงที่ลักลอบทำแท้งนั้นมิใช่มีเฉพาะหญิงโสเภณีเท่านั้น หญิงที่แต่งงานแล้วก็มีการลักลอบทำแท้งและในจำนวนหญิงเหล่านั้นประมาณครึ่งหนึ่งมีอายุอยู่ระหว่าง 20-24 ปี และส่วนใหญ่เป็นการตั้งครรภ์ครั้งแรก สาเหตุของการลักลอบทำแท้งมีหลายประการคือ

1. ในหญิงที่เป็น โสเภณีให้เหตุผลว่าฝ่ายชายไม่รับผิดชอบในการตั้งครรภ์ของฝ่ายหญิงโดยอ้างความจำเป็นต่างๆ เช่น ยังไม่พร้อมที่จะแต่งงาน ผู้ใหญ่ไม่เห็นด้วย ฝ่ายชายมีครอบครัวอยู่แล้ว และบางรายก็ให้เหตุผลว่าฝ่ายชายไม่แน่ใจในการตั้งครรภ์ของฝ่ายหญิงว่าเป็นบุตรของใคร ข้ออ้างเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้หญิงทุกคนควรจดจำไว้ ในบางรายมีความคิดว่าการตั้งครรภ์จะเป็นการผูกมัดฝ่ายชายได้ซึ่งความคิดนี้มักจะไม่ประสบผลสำเร็จจึงต้องมาทำแท้ง

2. ในหญิงที่แต่งงานแล้วให้เหตุผลแตกต่างกันซึ่งมักจะเป็นเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสังคมไม่ใช่เหตุผลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม

2.1 ความไม่พร้อมทั้งในทางจิตใจและเศรษฐกิจภายในครอบครัวซึ่งมีผลสืบเนื่องมาจากการขาดหลักประกันที่ดี ยังไม่เข้าใจชีวิตและไม่แน่ใจในอีกฝ่ายหนึ่ง ต้องการเป็นอิสระระยะหนึ่ง และบางรายก็ไม่มีความสามารถในการเลี้ยงดูสมาชิกที่จะเกิดขึ้นใหม่ได้ เนื่องจากมีบุตรเพียงพอแก่ความต้องการแล้ว

2.2 การตั้งครรภ์ขัดกับอาชีพ อาชีพบางอย่างมีข้อผูกมัดเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ไว้ เช่นพนักงานบริการต่างๆ จากการศึกษาของภาคสตรีศาสตร์โรงพยาบาลศิริราชพบว่าหญิงที่แต่งงานแล้วมีการลักลอบทำแท้งมากกว่าหญิงโสเภณี

ผู้ที่ให้บริการลักลอบทำแท้งนี้มีหลายประเภท ซึ่งทุกประเภทจัดเป็นหมอเถื่อนด้วยกันทั้งสิ้น หมอเถื่อนเหล่านี้อาจมีความรู้ทางแพทย์ อาจเป็นผู้ที่เคยทำงานอยู่กับแพทย์ หมอตำแย หรืออาจเป็นผู้ที่ไม่มีความรู้ทางแพทย์เลยก็ได้ และในบางรายก็จะพยายามทำแท้งให้ตนเอง โดยการทำให้เกิดอุบัติเหตุต่างๆ หรือพยายามสอดใส่วัตถุเข้าไปในช่องคลอด

ผลของการทำให้อุบัติเหตุต่าง ๆ เช่นพยายามตกจากที่สูงไม่เพียงแต่จะได้ผลเฉพาะการทำแท้งเท่านั้นยังอาจจะแขนหัก ขาหัก สมองได้รับความกระทบเทือนต่าง ๆ อีกด้วย วิธีที่หมอเดื่อนนิยมทำมากที่สุดคือการใส่สายยางที่ใช้สวนปัสสาวะเข้าไปในโพรงมดลูกแล้วฉีดของเหลวบางอย่างเข้าไปเพื่อให้ระคายเคือง อีกวิธีหนึ่งคือการใช้แรงบีบ หมอเดื่อนจะใช้มือบีบมดลูกและขยี้เพื่อให้เด็กออกมา ซึ่งการบีบนี้อาจจะบีบหน้าท้องหรือล้วงเข้าไปในช่องคลอดก็ได้ บางรายก็พยายามใช้นิ้วมือเบียดขยายปากมดลูกแล้วใช้เล็บจิกถุงน้ำ บางรายก็อาจใช้วัตถุต่าง ๆ สอดเข้าไปในช่องคลอด วัตถุเหล่านั้นคือ ตะปู ไม้ เหล็ก เข็มดักไหมพรม รากไม้ สายยางและกบเป็นต้น การสอดสิ่งต่าง ๆ เข้าไปทางปากมดลูกก็เพื่อให้เกิดการระคายเคืองและถุงน้ำแตกจะเห็นได้ว่าทุกวิธีการที่กล่าวมานี้เป็นวิธีที่ค่อนข้างทารุณและเสี่ยงต่ออันตรายทั้งสั้น ^{๕๕๕} ึ่งนั้นขึ้นอยู่กับความชำนาญของแพทย์และหมอเดื่อน ความสะอาดในขณะทำ สภาพร่างกายของหญิงที่ต้องการทำแท้ง และอื่น ๆ

ดังที่กล่าวแล้วว่าประมาณร้อยละ 70 ของผู้ที่ไปทำแท้งกับหมอเดื่อนจะต้องกลับเข้ามาขอรับการรักษาในโรงพยาบาลก็เพราะว่าการแท้งไม่ครบ ตกเลือดและเกิดโรคแทรกซ้อนต่าง ๆ ผู้ป่วยบางรายอาจพิการ หรือในบางรายอาจเสียชีวิตเนื่องจากคนไข้มีการติดเชื้อ ตกเลือดมาก มดลูกแตก

การติดเชื้ออาจเป็นการติดเชื้อธรรมดาซึ่งจะทำให้คนไข้มีไข้สูง เกิดเป็นหนองขึ้นมาที่บริเวณมดลูกหรือปีกมดลูกก็ได้ ถ้าได้รับการรักษาไม่ทันเชื้อก็จะกระจายไปทั่วช่องท้องหรือถ้าเชื้อกระจายเข้าสู่กระแสเลือดหรืออวัยวะอื่น ๆ ก็อาจทำให้เสียชีวิตได้และถ้าเชื้อนั้นเป็นเชื้อบาดทะยักก็จะทำให้ตายได้เช่นกัน ตัวอย่างต่อไปนี้ เป็นหญิงอายุ 21 ปี ไปทำแท้งกับหมอทำแยโดยวิธีเอามือล้วงเข้าไปในช่องคลอดและใช้อีกมือหนึ่งบีบเคล้นมดลูก หลังจากเกิดการแท้งก็มีการตกเลือดไม่หยุด มีไข้สูง และปวดท้องน้อยมาก จากการตรวจพบว่ามีอาการอักเสบของช่องท้องเมื่อทำการผ่าตัดพบฝีขนาดเท่ากำปั้น ฝีแตก หนองกระจายทั่วช่องท้อง แม้ว่าแพทย์จะทำการรักษาแล้วแต่การอักเสบคงมีอยู่จึงต้องตัดมดลูกทิ้งไป แต่กระนั้นก็ยังมียังมีเชื้อหนองไหลออกมาตลอดเวลาและเชื้อยังได้กระจายไปถึงปอดจนผู้ป่วยถึงแก่กรรมในเวลาต่อมา คนไข้บางรายมิได้เสียชีวิตเฉพาะมดลูกเท่านั้น ยังอาจเสียชีวิตทั้ง 2 ข้างและปีกมดลูกอีกด้วย ปกติการเสียชีวิตโดยวิธีใดวิธีหนึ่งก็เป็นการเสียชีวิตที่ไม่อาจจะหาสิ่งอื่นใดมาทดแทนได้อย่างเต็ม

แต่การเสียชีวิตจะมีผลต่อการสร้างฮอว์โมนต่าง ๆ ที่ควบคุมลักษณะความเป็นเพศหญิงอีกด้วย ผลจากการทำแท้งอาจทำให้เกิดปัญหาอื่นตามมาอีกคือในบางรายมีความผิดปกติของการมีประจำเดือน เป็นหมัน เกิดการตั้งครรภ์นอกมดลูกและในบางรายก็ไม่อาจจะมีบุตรได้อีก เมื่อถึงเวลาอันสมควร ผลเหล่านี้ล้วนแต่เป็นผลที่น่าสลดใจทั้งสิ้น

แรงจูงใจที่ทำให้เกิดอาชีพรับจ้างทำแท้งโดยผู้ที่มีใบประกอบโรคศิลป์และหมอเถื่อนอย่างแรกก็เงิน เพราะอาชีพนี้ทำรายได้สูงมากแต่ก็เป็นอาชีพที่มีอันตรายเสี่ยงสูงเช่นเดียวกัน การเสี่ยงนี้เป็นการเสี่ยงจากการโดนจับ อันตรายของคนไข้ และถ้าเป็นผู้มีใบประกอบโรคศิลป์ก็เป็นการเสี่ยงต่อการโดนยึดใบประกอบโรคศิลป์ด้วย เนื่องจากอัตราการเสี่ยงของแพทย์และหมอเถื่อนแตกต่างกันการรับจ้างทำแท้งจึงอยู่ในมือของหมอเถื่อนเป็นส่วนใหญ่ นอกจากเงินเป็นแรงจูงใจสำคัญแล้วผู้รับจ้างบางคนยังลงความเห็นว่าการทำแท้งเป็นการแก้ปัญหาสังคมทางหนึ่งเพราะจะปล่อยให้เด็กเกิดมาโดยไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมแล้วก็มีปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการเพิ่มของประชากร และปัญหาอื่นๆ ที่รัฐจะต้องแก้ไขตามมาอีก บุคคลเหล่านั้นจึงยอมรับทำแท้งให้ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานี้ ถ้ามีโอกาสจะเลือกได้หญิงที่จะขอรับบริการการทำแท้งก็จะเลือกทำกับแพทย์มากกว่าหมอเถื่อนด้วยเหตุผลของความเชื่อมั่นในความปลอดภัยมีมากกว่าแต่เนื่องจากการทำแท้งในประเทศไทยยังเป็นการลักลอบอยู่ ผู้ที่ต้องการจะทำแท้งบางรายจึงนิยมไปทำแท้งในต่างประเทศที่มีกฎหมายการทำแท้งเสรีด้วยเหตุผลของความปลอดภัยซึ่งมีประเทศบางประเทศก็เปิดโอกาสให้ทำแท้งได้อย่างมีเงื่อนไขแตกต่างกันไป แต่บางประเทศก็ถือว่าการทำแท้งเป็นอาชญากรรมโดยสิ้นเชิง

ปัญหาการทำแท้งเป็นปัญหาที่ควรจะต้องมีการศึกษาให้ละเอียดทุกแง่ทุกมุม เคยมีการศึกษาปัญหาเหล่านี้ทั้งในด้านกฎหมาย เศรษฐศาสตร์ และอื่นๆ ซึ่งแต่ละสาขาที่พยายามจะหาเหตุผลมาอธิบายสนับสนุนหรือคัดค้านความคิดในการทำแท้ง การที่ปราบปรามการลักลอบทำแท้งให้หมดไปอย่างสิ้นเชิงนั้นเป็นความคิดที่ยาก แต่ก็อาจจะทำให้หญิงที่ไม่ประสงค์จะมีบุตรด้วยกรณีใดๆ ก็ควรจับป้องกันการตั้งครรภ์โดยให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาให้เข้าใจอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นดีกว่าจะปล่อยให้เกิดปัญหาขึ้นแล้วจึงตามแก้ปัญหา

เอกสารประกอบการค้นคว้า

1. พนิตย์ จิระนันทะประวัติ. 2527. "ทำไมจึงแท้ง" แม่ละเด็ก 8 (145) : 45-47.
2. ยุกัน อนุমানราชธน. 2520. "อันตรายจากการทำแท้งที่ผิดกฎหมาย" รามาธิบดี 7 (9) : 1-5.
2. รังสรรค์ ณะพรพันธ์. 2521. "เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการทำแท้ง" ธรรมศาสตร์ 8 (1) : 2-45.
4. วิไล ภูมิจิตร. 2522. "แท้งทำกันอย่างไร" ไกล้มอ 3 (2) : 41-47.
5. วิฑู โอสถานนท์. 2517. "ข้อคิดและข้อมูลบางอย่างเกี่ยวกับการทำแท้ง" อนามัยครอบครัว. 2 (3) : 26-33.
6. สมชาย ลุวิระ. 2522. "ตกเลือดระหว่างท้อง" ไกล้มอ 3 (11) : 6-12.
7. สุพร เกิดสว่าง. 2517. "การทำแท้งในสังคมเมืองหลวง" สารสนเทศนิบาตสหกรณ์ 5 (10) : 22-30.